

2,91. Τὸ ἄγωνας ἐν ἐγγράφῳ τῶν ἀρχῶν τοῦ 16^{ου} αἰῶνος. Ἡ μεταβολὴ τοῦ γένους ἐν Πόντ. κανονικῇ. Εἰς τοὺς ἄλλους τόπους ἀναλογικῇ ἢ κατ' ἐπίδρασιν καὶ τοῦ ἀγκωνῆ. Πβ. IBekker Anecd. Graec. 782,34 «τὴν γὰρ ἀγκάλην, ἣτις ἐκ τοῦ ἀγκῶνος ἀγκωνῆ λέγεται». Διὰ τὸν τύπ. ἀγκῶς πβ. παθῶν-παθῶς, χειμῶν-χειμῶς κττ.

1) Ὁ ἀγκῶν τῆς χειρὸς ἐνθ' ἀν.: Ἡσάσσε ὁ ἄγωνάς του Κρήτ. Στούδ'σα τοὺν ἀναγῶνα μ' Θεσσ. Ἔλεκα τσαὶ στραβούληκα τὸν ἄγωνά μου Μέγαρ. Με χτυπάει μὲ τὸν ἄγκουλα Κονίστρ. Σκουντάω μὲ τὸν ἄγκωνα (νεύω δι' ἀγκῶνος, ἥδη ἀρχ. Πβ. Ὁμ. ξ 484 «καὶ τότε ἔγὼν Ὀδυσῆα προσηύδων ἐγγὺς ἐόντα | ἀγκῶνι νύξας») Καλάβρυτ. Ἡ ἄγωνά μ' μὲ πονεῖ Σαρεκκλ. Ἐχτύπησα τὴν ἀγκῶνά μου Οἶν. Ἀγκονμπίζω τὴν ἀγκῶνά μ' Κερασ. || Φρ. Νὰ στραβωθῆς, νὰ δαγκῶνῃς τὸν ἄγκονά σ'! Εὐβ. (Κονίστρ. Κύμ. κ.ά.) Καὶ τοὺς ἀγκῶνους χέρια νὰ κάμῃς καὶ ἡμιὶ νὰ μὴ χορτάσῃς! Ἀθῆν. Θὰ τὸν κάμω νὰ ξύεται μὲ τοὺς ἀγκῶνους (νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπόνοιαν) Λακων. Ξυοῖμαι μὲ τ'ς ἀγκῶνοιδες (συνών. τῇ προσηγουμένῃ) Ἡπ. Φάε τὸν ἄγωνά ἡ ἀπὸ ἔδω τὸν ἄγωνά (εἰρων. ἀπάντησις εἰς τὸν αἰτοῦντα νὰ λάβῃ τι παρ' ἄλλου ἀρνούμενου, συνοδεύεται δὲ ἡ τοιαύτη ἀπάντησις μὲ κάμψιν τοῦ ἀγκῶνος καὶ πρότασιν αὐτοῦ) Τρίκκ. Τρανάει ἄγωνά μὲ τὸν δεῖνα (τυγχάνει τῆς προστασίας του, τῆς ὑποστηρίξεώς του) Σαρεκκλ. Ἀρπάζω τ' ἀγκῶνας (ἐπὶ ἀτυχήματος ἀπροσδοκίτου) Χαλδ. || Παροιμ. Ἡ - γ - ἀνάξιους ἔφα' ἓνα ἀβγὸ τοῖ χῶθ' τοῖ ὦσα μ' τσ' ἄγων' (ἐπὶ ἀδεξίῳ ἀνθρώπου) Κυδων. || Ἄσμ.

Ἐσφιξεν τὲς ἀγκῶνες του τὸ ἐκόπην τ' ἀλυσίδιν

Κύπρ. Συνών. ἀγκωνόχερο 1. β) Μεταφ. ὑποστηρικτῆς, προστάτης Θράκ. (Σαρεκκλ.): Τὸν ἔχ' ἄγωνά. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀγκωνάρι 2 β. 2) Συνεκδ.: ὁ ἀγκῶν τῆς χειρὶδος Μέγαρ.: Τρύπησε ἡ πονκαμῖσα μου 'ς τὸν ἄγωνά. Πβ. ἀμασκάλη, γόνατο, πλάτη. 3) Μέτρον μήκους, τὸ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τῶν ἄκρων δακτύλων μήκος Κύπρ. Πόντ. (Οἶν.): Ἄσμ.

Τὴν ζώστραν ποῦ μοῦ ἔφερες ἀπὸ τὸ Σαλονίκι διπλὴν, τριπλὴν τὴν ζών-νομμον, περίσ-σενκεν ἀγκῶνα, τῶρα μονὴν τὴν ζών-νομμαι τῶαί λείβκεται μ' ἀγκῶνα

Κύπρ. Πβ. ἀρχ. ἀγκῶν=πῆχυς χειρὸς. Συνών. ἀγκωνόχερο 2. β) Ἡμισὺς πῆχυς Πόντ. (Ἄμισ. κ.ά.)

γ) Μέτρον ὀργαίου περιπίου Πόντ. (Κερασ.) δ) Εἰς πῆχυς Καππ. (Φάρας.) ε) Μῆκος 88 ἕως 95 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου Πόντ. (Οἶν.) 4) Ποσότης νήματος πέντε ἢ δέκα δεμάτων Πόντ. (Κερασ.): Ὁσήμερον δύο ἀγκῶνας ράμμαν ἔκαμα. Πβ. ἀλυσίδι, κοῦκλα, σκουλλί. 5) Ράβδος ἴση μιᾷ τῶν ἀνωτέρω μονάδων μήκους χρησιμεύουσα ὡς ὄργανον μετρήσεως Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) 6) Ὁ ἀγκῶν ἐργαλείων, σωλήνων καὶ σκευῶν Μέγαρ. Πόντ. (Σάντ.): Ἐσάπασε ἡ χειρήτρα κοντὰ 'ς τὸν ἄγωνά Μέγαρ. β) Ὁ ἀγκῶν τῆς ἀγκύρας, ἥτοι τὸ κατώτατον ἄκρον τοῦ κορμοῦ τῆς ἀγκύρας, δι' οὗ ἐνοῦνται πρὸς ἀλλήλους οἱ βραχίονες αὐτῆς, ναυτικὸς ὄρ. πολλαχ. 7) Ἡ ὥς ἀκρωτήριον ἐξέχουσα καμπὴ ὄρους Καππ. (Ἀραβάν.) Ἡδη παρ' ἀρχ. ἀγκῶν ἢ εἰς τὴν θάλασσαν προέχουσα ξηρά.

β) Τόπος σκεπόμενος ἀπὸ πνοῆς ἀνέμου, ὑπὴνεμος Θεσσ. (Ὀλυμπ.): Ἄσμ.

Βρίσκει προσήλω κάθεται σὲ μιὰ καλὴ ἄγωνά.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Πελοπν. (Μάν.) 8) Γωνία οἰκοδομήματος εἰσέχουσα ἢ ἐξέχουσα Β.Εὐβ. Θεσσ. (Καλαμπάκ. Πορταρ. κ.ά.) Μακεδ.: Θυμάτ'ζαν οὔλοι τὸ ἄγωνοι τοῦ σπιτιοῦ Πορταρ. Ἐνα λαδουκάδ'λου εἶνι

κοιμασμένοι 'ς τοὺν ἀναγῶνα Θεσσ. Ἡδη παρὰ τῷ Ὁμ. ἀγκῶν = γωνία ἀποκλίνουσα. Πβ. Π 702 «ἐπ' ἀγκῶνος ... τείχεος» 9) Τὸ σιδηροῦν ἢ ξύλινον γωνιώδες ἐργαλεῖον τῶν οἰκοδόμων ἢ ξυλουργῶν, ὁ γνῶμων Πόντ.(Χαλδ.)

ἀγκωνεᾶ ἢ, ἀμάρι. ἀγκωνεᾶ ΚΘεοτόκ. Καραβέλ. 128 ἀγωνεᾶ Σάμ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐς. ἀγκῶν.

Πλήγμα διὰ τοῦ ἀγκῶνος ἐνθ' ἀν.: Ἐπροσπαθοῦσε νὰ τοῦ δίνη κατὰσθηθα ἀγκωνεᾶς ΚΘεοτόκ. ἐνθ' ἀν. Πβ. ἀγκωνεᾶζω (II).

ἀγκωνή ἢ, ἀγωνία Πελοπν. (Λακων.) ἀγκωνιά Θράκ. (Καλαμ.) ἀγωνία Κρήτ. ἀγκωνιά Α.Θράκ. (Καλαμ.) Μακεδ. (Βελβ.) Στερελλ. (Δωρ.) ἀγκωνέα Αἰγίν. Πελοπν. (Λεῖκτρ.) ἀγωνεᾶ Δ.Κρήτ. ἀγκωνή σύννηθ. καὶ Τσακων. ἀγωνή Κεφαλλ. Κρήτ. Πελοπν. (Μάν. Οἶν.) ἀγκωνή Εὐβ. (Κονίστρ. Κύμ. κ.ά.) Ἡπ. (Ζαγόρ. Χουλιαρ.) Μακεδ. (Κοζ.) Πελοπν. (Λακων.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Εὐρυταν. Καλοσκοπ. κ.ά.) ἀγωνή Θεσσ. (Ζαγορ.) Πελοπν. (Μάν.) Πάρ. Σκόπ. ἀναγκωνή Ἡπ. ἀγκωνή Καλαβρ.

Κατὰ σύμφυρ. τῶν ἀρχ. οὐς. ἀγκῶν καὶ γωνία ἀντὶ ἀγκωνία καὶ ἐκ τούτου ἀγκωνή. Διὰ τὴν μεταβολὴν πβ. καὶ ἀμφιβολία-ἀμφιβολή.

1) Γωνία ἐξέχουσα ἢ εἰσέχουσα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς πλευράς σύννηθ. καὶ Καλαβρ.: Οἱ τέσσερις ἀγκωνεᾶς τοῦ σπιτιοῦ Κονίστρ. Πιτάον τὰ τρία λιθάρια 'ς τὸ τρεῖς ἀγκωνεᾶς τ' σπιτιοῦ Δωρ. Στάθ'κα 'ς τ'ν ἀγκωνή 'π' τοῦ σπῖτ' ('π' τοῦ σπῖτ' = τῆς οἰκίας) Αἰτωλ. Ὅταν γεννεῖται θηλυνκό, τρίζουν οἱ ἀγκωνεᾶς τοῦ σπιτιοῦ Κεφαλλ. Ἰδ. ἀγκωνας. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀγκωνάδα. 2) Ὁ πρὸς συγκλίνουσαν γωνίαν χώρος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν λουπὴν ἔκτασιν σύννηθ.: Σὲ κάθι ἀγκωνή ἐσπείρα κι ἀπὸ ἓνα δέντρον Κοζ. Εἶχε πιθῶσει σὲ μιὰν ἀγκωνή τὸ χοντρὸ ραβδί του ΚΘεοτόκ. Καραβέλ. 5. Ἡ ἀγκωνή τοῦ σπιτιοῦ - τοῦ χωραφιοῦ Μάν. Θὰ σὲ βάλλω 'ς τὴν ἀγκωνή (πρὸς τιμωρίαν) Πελοπν. (Τρίτ.) β) Καθόλου, τὸ ἄκρον, ἀτόμερος θέσις χώρου τινὸς Ἡπ. Κεφαλλ. Πελοπν. (Λακων.) Σκόπ. Τσακων. κ.ά.: Βάλλ' τον σὲ μιὰν ἀγκωνή νὰ μὴ φαίνεται Κεφαλλ. Νὰ μείνω κ' ἐγὼ ὁ φτωχὸς σὲ μιὰ ἀγκωνή Λακων. Καταμισῇ τ' ἀφ' οἰς, καημένι, δὲν τὰ 'βαζις οἱ μιὰ ἀγκωνή; Σκόπ. Βάλε νι τὸ σάκο τὰν ἀγκωνή τὰ τζελλί (εἰς τὴν ἀγκωνὴν τῆς οἰκίας) Τσακων. γ) Τὸ παρὰ τοὺς τοίχους μέρος τῶν ἀγρῶν, τὸ ὁποῖον δὲν ἀνασκάπτεται διὰ τοῦ ἀρότρου, ἀλλὰ διὰ τῆς σκαπάνης Πελοπν. (Λακων.) Συνών. μεσαρεᾶ, παραβολή. 3) Ἡ ἐσωτερικὴ γωνία τῆς οἰκίας Στερελλ. (Καλοσκοπ.)

β) Ἡ παρὰ τὴν ἐστίαν ἀγκωνή ὡς καλυτέρα καὶ τιμωτέρα θέσις Μέγαρ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Οἶν.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ.ά.: 'Σ τὴν ἀγκωνή κάθονται οἱ μεγαλύτεροι Καλάβρυτ. Κάτσε 'ς τὴν ἀγκωνή σου καὶ μὴ μιλᾷς αὐτόθ. Κάτσε 'ς τ'ν ἀγκωνή σ', γέροντά μ' Αἰτωλ. Γ'λουπώθ'κι κι καθέταν 'ς τ'ν ἀγκωνή (ἐσκεπάσθη κτλ.) αὐτόθ. || Φρ. Θὰ τοὺν βάλλ'ν τὰ πιδιά τ' 'ς τ'ν ἀγκωνή (θὰ τὸν περιποιηθῶν) Αἰτωλ. || Παροιμ. Ἀγωνία καὶ κοντάλι (ἐπὶ γερόντων μηκέτι ἐργαζομένων, ἀλλὰ οἰονεῖ κατακειμένων μόνον καὶ ροφούντων τὸν ζωμόν) Λακων. Ἐντερ ὁ ἄνθρωπο ἀπὸ τὰ κρᾶδα ἐκμουκιογζάτσε τὰν ἀγκωνή (αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ ψῦχος συνεσπειρώθη εἰς τὴν ἀγκωνήν) Τσακων. Συνών. γωνίδι. γ) Ὑπὴνεμος τόπος Ἡπ. δ) Χάριν μετριωτέρας ἐκφράσεως, οἰκία, οἰκία μικρὰ Στερελλ.(Αἰτωλ.): Θέλ' νι' ἀγκωνή οὐ ἄθρουπος. 4) Γωνιόλιθος Ἡπ

